

Aptauja par valsts budžeta disciplīnu

Latvijas iedzīvotāju aptauja
2018.gada aprīlis

Saturs

Aptaujas tehniskā informācija

Kopsavilkums

1. Interese par valsts budžeta veidošanu
2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem
3. Uzskati par budžeta veidošanas mērķiem
4. Pozitīvi vērtējamās lietas budžeta pieņemšanā
5. Negatīvi vērtējamās lietas debatēs par budžetu
6. Uzskati par valsts iekrājumiem un parādiem
7. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu
8. Uzskati par budžeta deficīta samazināšanas variantiem
9. Informētība par Fiskālās disciplīnas padomi
10. Svarīgākie aspekti partiju solījumos

Aptaujas tehniskā informācija

- Pētījuma veicējs: Pētījumu centrs SKDS
- Ģenerālais kopums: Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem
- Sasniegtās izlases apjoms: 1008 respondenti
- Izlases metode: Stratificētā nejaušā izlase
- Stratifikācijas pazīmes: Administratīvi teritoriālā
- Aptaujas veikšanas metode: Tiešās intervijas respondentu dzīvesvietās
- Ģeogrāfiskais pārklājums: Visi Latvijas reģioni (124 izlases punkti)
- Aptaujas veikšanas laiks: No 14.04.2018. līdz 24.04.2018.

Kopsavilkums I

- 2018.gada aprīlī 19% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norādīja, ka seko līdzī tam, **kā tiek sastādīts valsts budžets**, bet 79% atbildēja, ka viņus tas neinteresē.
 - Biežāk nekā caurmērā to, ka seko līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets, atzina respondenti, kuriem ir 64 gadi un vairāk, aptaujātie ar augstāko izglītību, publiskajā sektorā nodarbinātie, pētījuma dalībnieki ar augstiem ienākumiem, kā arī Pierīgas un Zemgales iedzīvotāji.
 - Analizējot izmaiņas, jāsecina, ka interese par to, kā tiek sastādīts valsts budžets, kopš 2016.gada turpina samazināties (2016.: 25%, 2017.: 21%, 2018.: 19%).
- Jautāti, **kur viņi iegūst informāciju** par valsts budžeta sastādīšanu, visbiežāk respondenti minēja televīziju (63%) un interneta portālus (59%).
 - Jāatzīmē, ka, salīdzinot ar 2017.gadu, šogad respondenti retāk par informācijas avotu atzina televīziju, laikrakstus un radio, bet biežāk minēja informāciju interneta portālos un informāciju oficiālajos avotos.
- Kopumā 10% pētījuma dalībnieku piekrita* tam, ka **“publiski pieejamā informācija ir pietiekama, lai novērtētu, kā tiek sastādīts valsts budžets”** (vidējā vērtība 2018.gadā skalā no 1 līdz 10 ir 4.64, 2017.gadā tā bija 4.58, bet 2016.gadā – 4.39). No respondentiem, kuri seko līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets, tam piekrita 29% (vidējā vērtība: 5.80).
- Tam, ka **“Latvijas valdība ieņēmumu prognozēšanai pieiet reālistiski”**, piekrita* 7% (vidējā vērtība 2018.gadā: 4.07, 2017.gadā: 4.00, 2016.gadā: 4.14). Tikpat bieži (7%) respondenti piekrita* apgalvojumam **“Latvijas valdība izdevumu plānošanai pieiet reālistiski”** (vidējā vērtība 2018.gadā: 4.00, 2017.gadā: 3.95, 2016.gadā: 3.92).

*(Vērtējumi “8”, “9” un “10” 10 punktu skalā, kur 1 – “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”)

Ciparu apaļošanas dēļ dati var atšķirties par 1%.

Kopsavilkums II

- Jautāti, kādi būtu viņu **mērķi budžeta veidošanā**, ja viņi būtu politisko lēmumu pieņēmēji, 65% atbildēja, ka tā būtu stabila ekonomikas attīstība. Salīdzinoši bieži respondenti minēja arī minimālās darba algas palielināšanu (57%) un bezdarba mazināšanu (56%).
- Lūgti norādīt, kādus **aspektus valsts budžeta pieņemšanā viņi vērtē vispozitīvāk**, 21% atzīmēja, ka ministrijas atskaitās, kā ir tērēta iepriekšējo gadu budžeta nauda, 20% - ka budžets tiek pieņemts nevis uz vienu, bet gan uz trīs gadiem, bet 19% - ka budžeta dokumenti ir publiski pieejami.
- Savukārt, raksturojot, **kas viņus visvairāk kaitina Saeimas deputātu debatēs par budžetu**, visbiežāk respondenti atbildēja, ka deputāti lobē savas, savējo intereses (48%). Salīdzinoši bieži tika norādīts arī, ka deputātus interesē tikai šauras kādas noteiktas nozares intereses (33%).
- Lūgti paust **attieksmi pret valsts iekrājumiem un parādiem**, 49% respondentu piekrita* tam, ka *“periodā, kad ekonomika strauji aug un attīstās, jāveido iekrājumi grūtākiem laikiem”* (vidējā vērtība 2018.gadā: 7.53, 2017.gadā: 7.82, 2016.gadā: 8.37).
- Apgalvojumam *“ekonomiskas izaugsmes posmā valsts parādu var palielināt tikai ar nosacījumu, ka nauda tiek investēta projektos vai jomās, kuru pozitīvo ietekmi izjutīs arī nākamās paaudzes”* piekrita* 36% (vidējā vērtība 2018.gadā: 6.94, 2017.gadā: 7.42, 2016.gadā: 7.80).
- Vērtējot, kuras **jomas, samazinot valsts budžetu, nevajadzētu skart**, visbiežāk respondenti par tādām atzina veselības aprūpi (88%) un sociālās garantijas (74%). Arī 2016.gadā šīs bija visbiežāk minētās jomas.
- Savukārt, lūgti norādīt, kuras **četras pozīcijas pie nepieciešamības samazināt valsts izdevumus, būtu jāizvērtē pirmās**, visbiežāk respondenti minēja atalgojumu valsts pārvaldē (66%). Pirms diviem gadiem šo jomu nosauca 64%.

*(Vērtējumi “8”, “9” un “10” 10 punktu skalā, kur 1 – “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 - “pilnībā piekrītu”)

Ciparu apaļošanas dēļ dati var atšķirties par 1%.

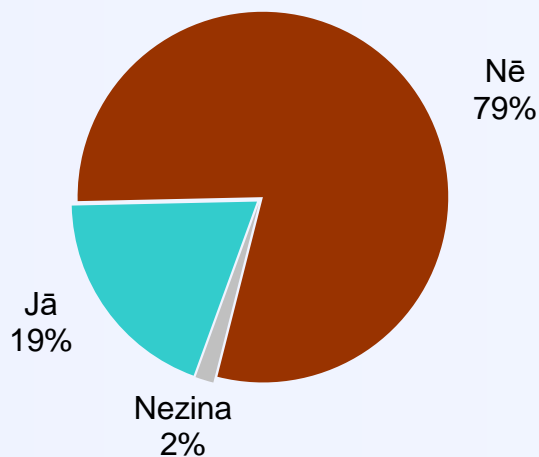
Kopsavilkums III

- Lūgti norādīt, vai, samazinot valsts budžeta deficītu, **labāk būtu samazināt izdevumus vai palielināt nodokļus**, 87% respondentu izvēlētos izdevumu samazināšanu, bet nodokļu palielināšanai priekšroku dotu 3%. Salīdzinot ar 2016.gada aptaujas rezultātiem, būtiskas izmaiņas respondentu uzskatos nav vērojamas.
- Jautāti, vai viņi ir **dzirdējuši par Fiskālās disciplīnas padomi**, 26% respondentu atbildēja apstiprinoši (2016.gadā: 21%, 2017.gadā: 21%), un biežāk nekā caurmērā to atzīmēja respondenti, kuriem ir 64 gadi un vairāk, aptaujātie ar augstāko izglītību, iedzīvotāji, kuru galvenā sarunvaloda ģimenē ir latviešu, publiskajā sektorā nodarbinātie, pētījuma dalībnieki ar vidējiem un augstiem ienākumiem, kā arī Rīgā dzīvojošie. To, ka par šādu iestādi nav dzirdējuši, norādīja 70% respondentu.
- Izvērtējot **partiju solījumus**, visbiežāk respondenti atbildēja, ka pievērš uzmanību atbilstībai visas sabiedrības, valsts interesēm (41%), tam, cik reāli izpildāmi ir solījumi, ņemot vērā situāciju valstī (41%), kā arī tam, cik lielā mērā partija un tās politiķi ir pildījuši iepriekšējos solījumus (40%).

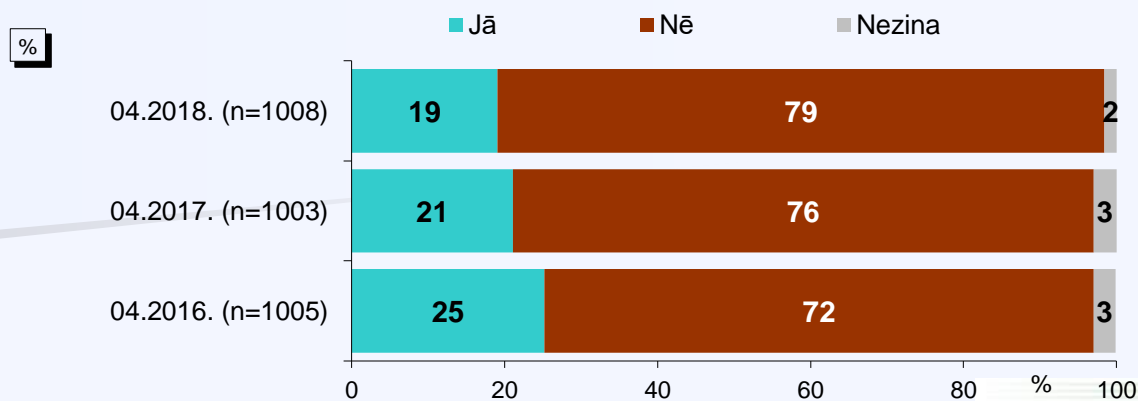
1. Interese par valsts budžeta veidošanu

“Vai Jūs sekojat līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets?”

Bāze: visi respondenti, n=1008

2016., 2017. un 2018.gada aptauju datu salīdzinājums

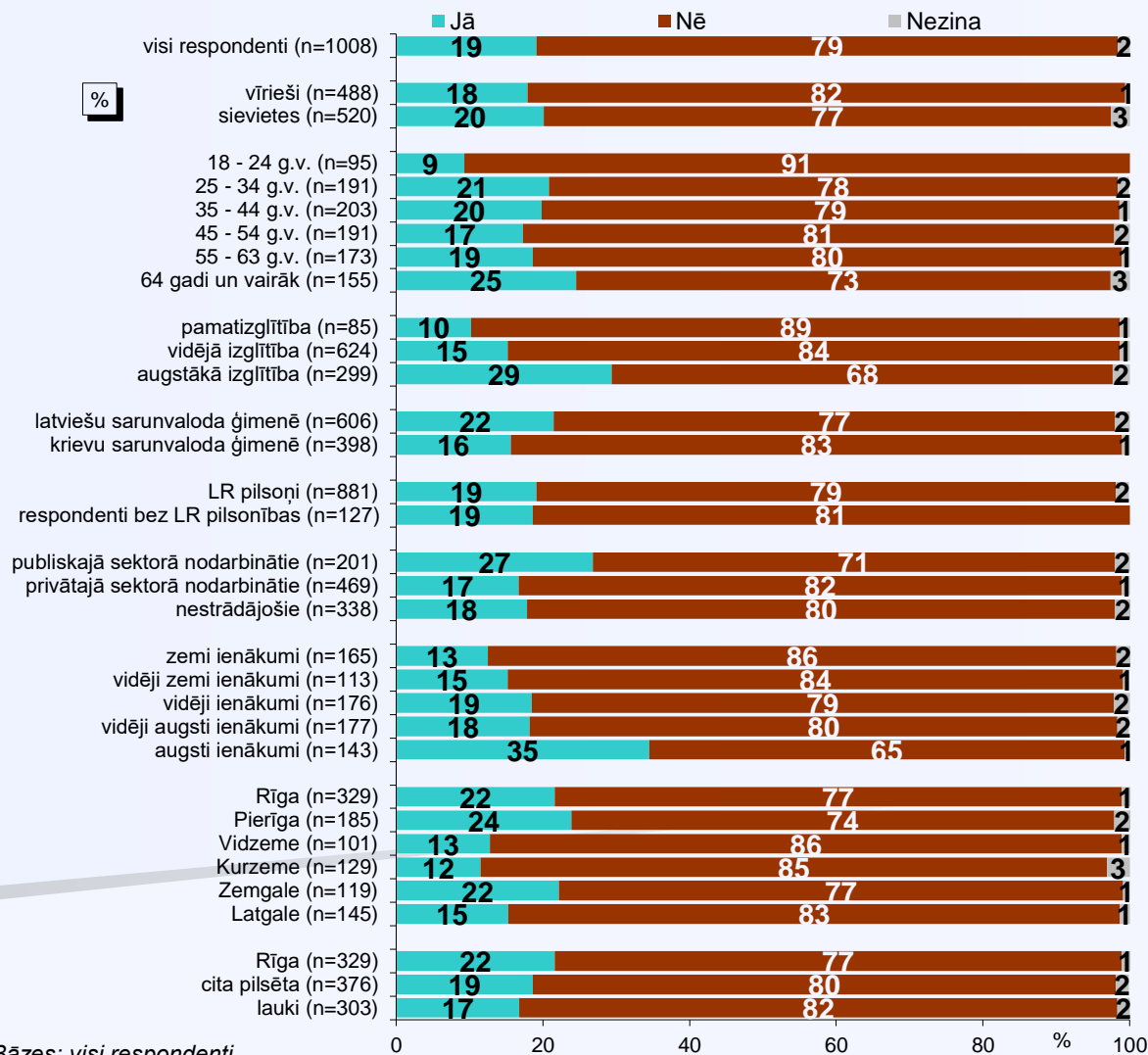

Bāzes: visi respondenti

1. Interese par valsts budžeta veidošanu

“Vai Jūs sekojat līdzi tam, kā tiek sastādīts valsts budžets?”

Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

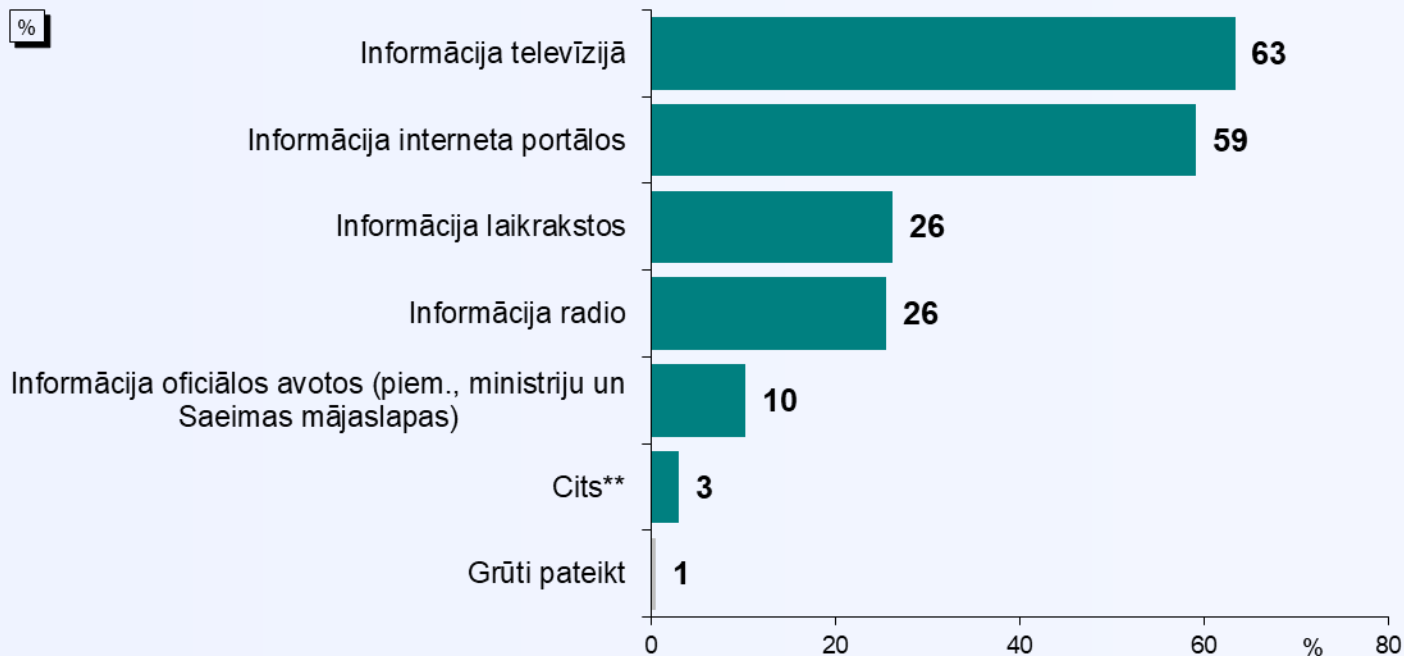

Bāzes: visi respondenti

1. Interese par valsts budžeta veidošanu

“Kur Jūs sekojat līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets?”

Bāze: respondenti, kuri norādīja, ka seko līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets, n=192

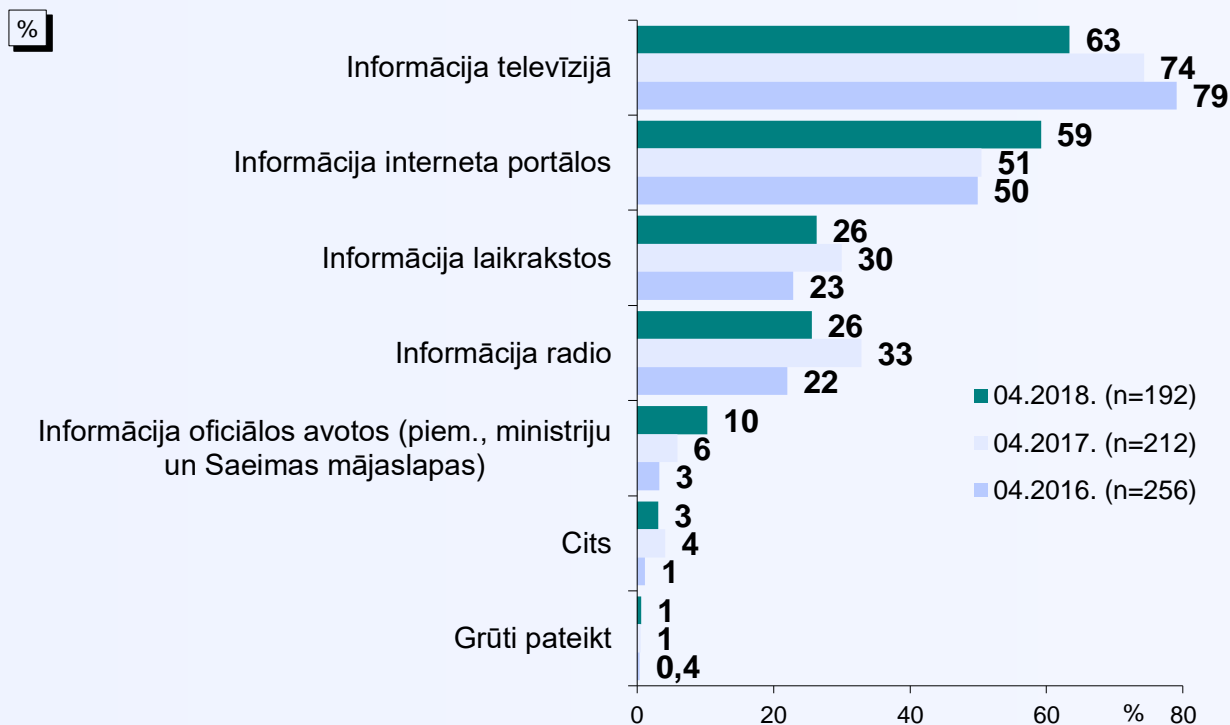
**Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.*

***Kategorijā "Cits" ietilpst: "no draugu, paziņu teiktā" (minēts 3 reizes); "reklāmas uz ielām" (minēts 1 reizi); "stendos - satiksmes pieturās" (minēts 1 reizi); "transporta pieturu shēmās" (minēts 1 reizi).*

1. Interese par valsts budžeta veidošanu

“Kur Jūs sekojat līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets?”

2016., 2017. un 2018.gada aptauju datu salīdzinājums

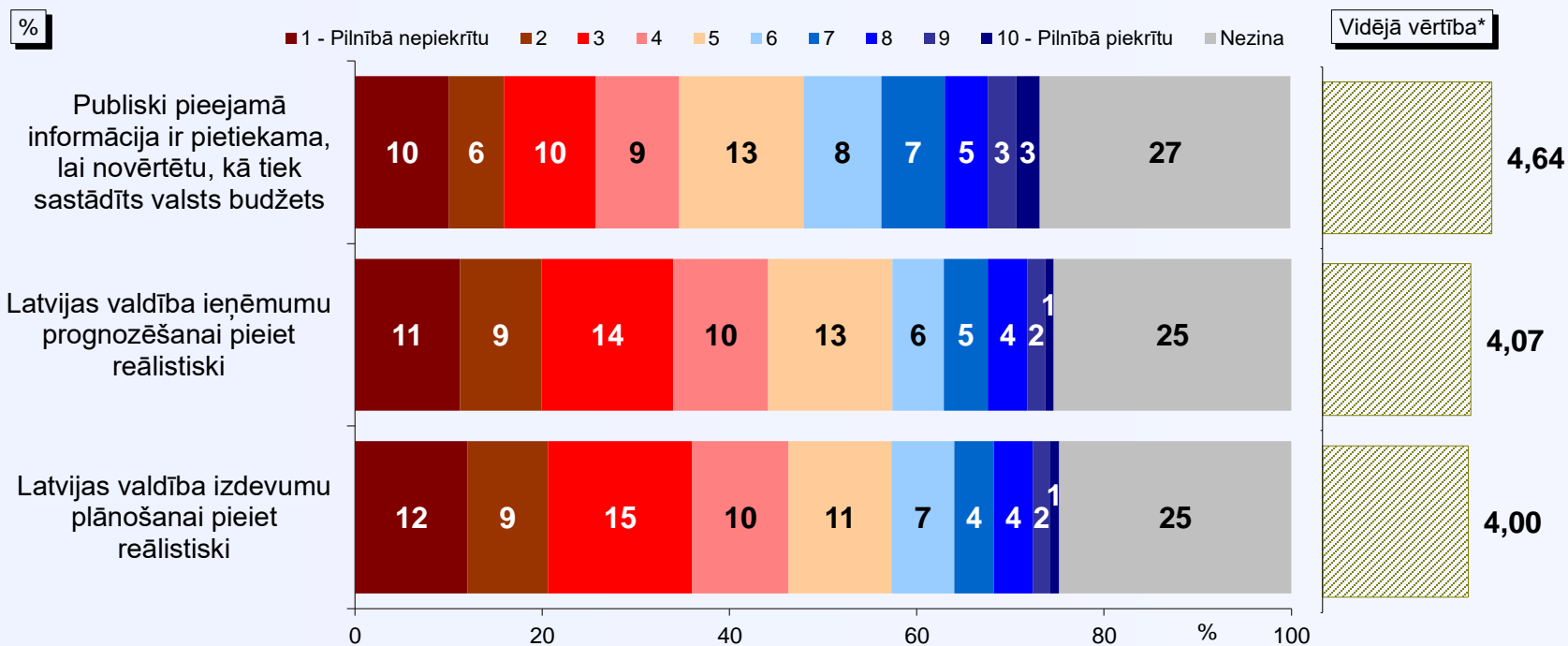

Bāzes: respondenti, kuri norādīja, ka seko līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”.”

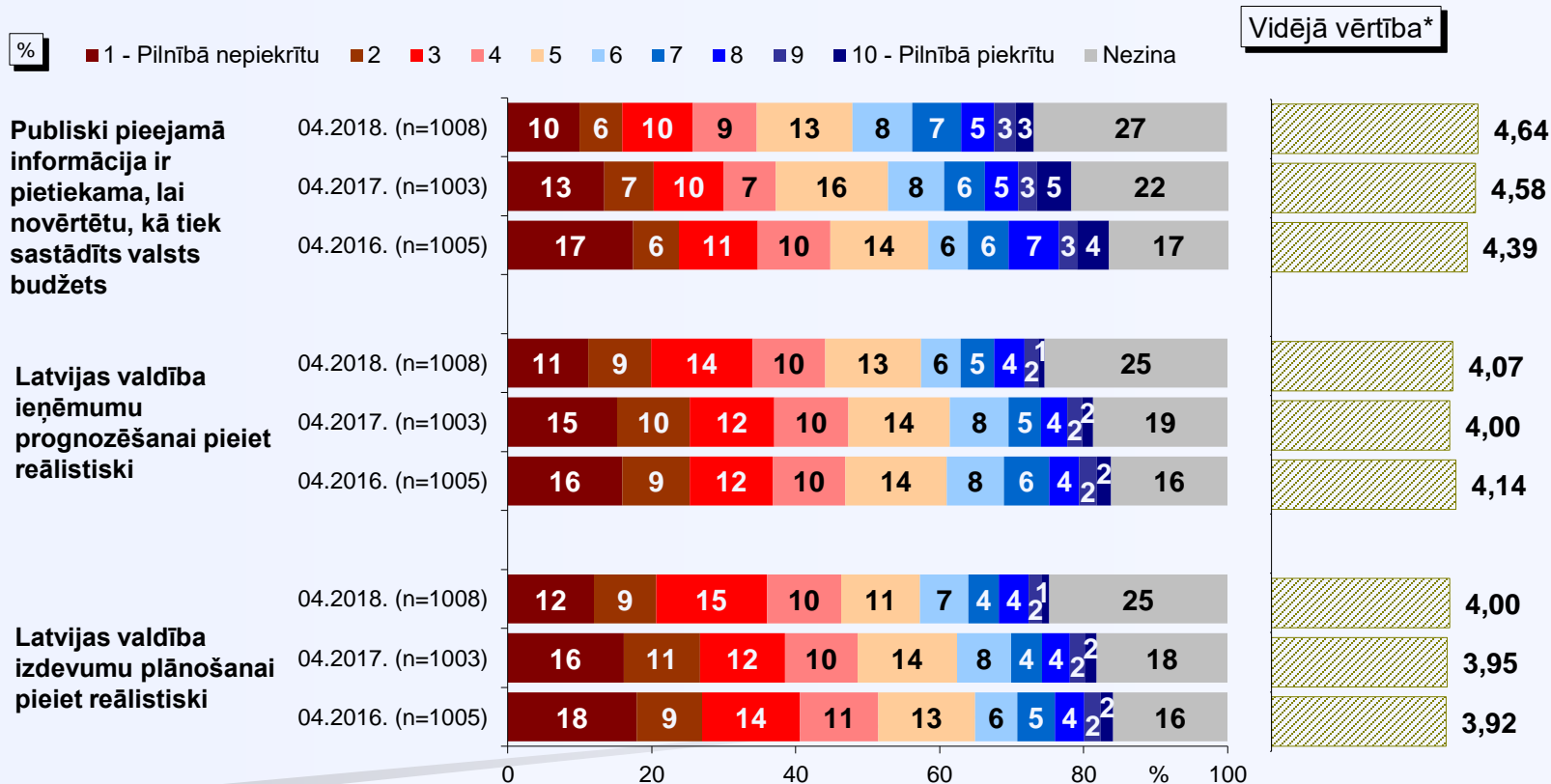
Bāze: visi respondenti, n=1008

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”.”

2016., 2017. un 2018. gada aptauju datu salīdzinājums

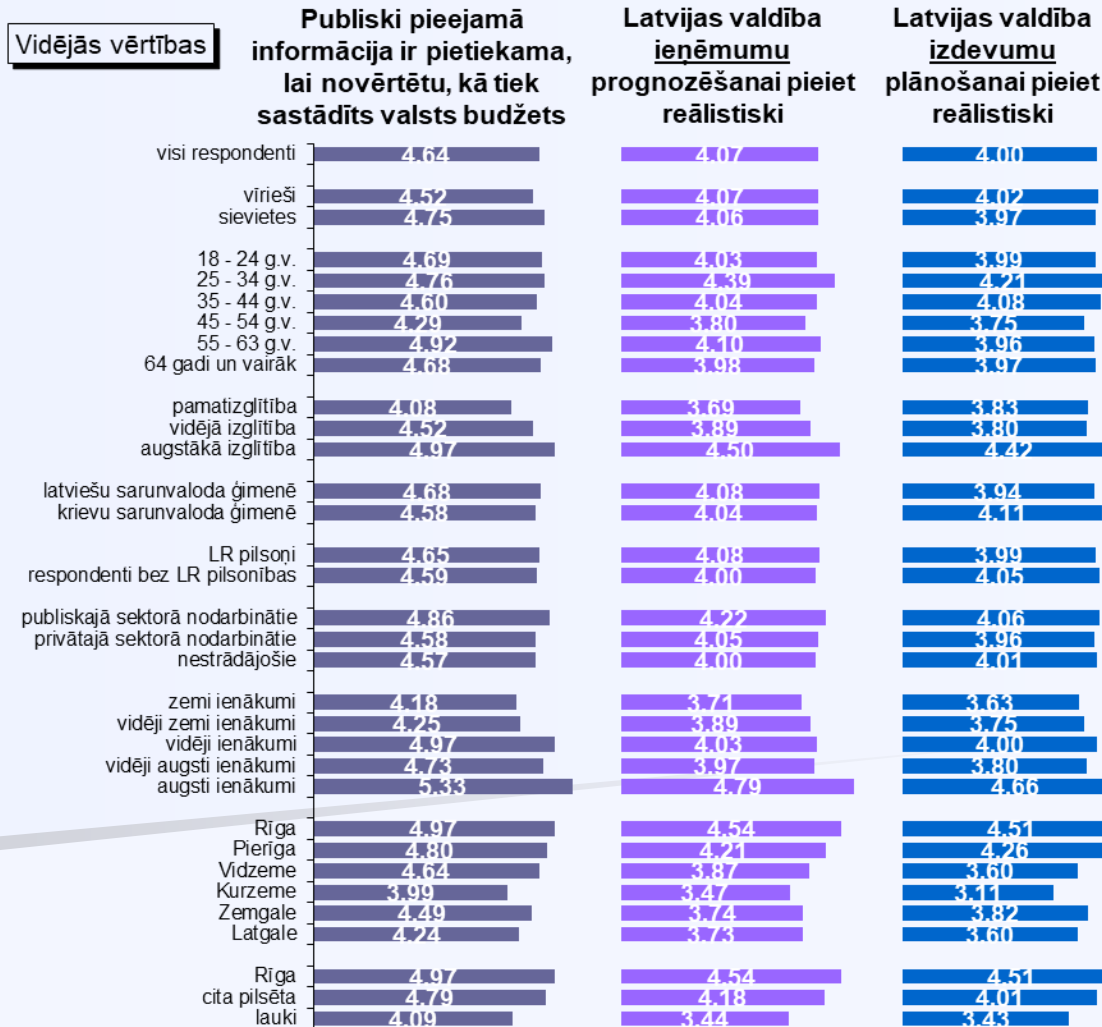
Bāzes: visi respondenti

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu.” (vidējās vērtības)

Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

Bāzes: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi

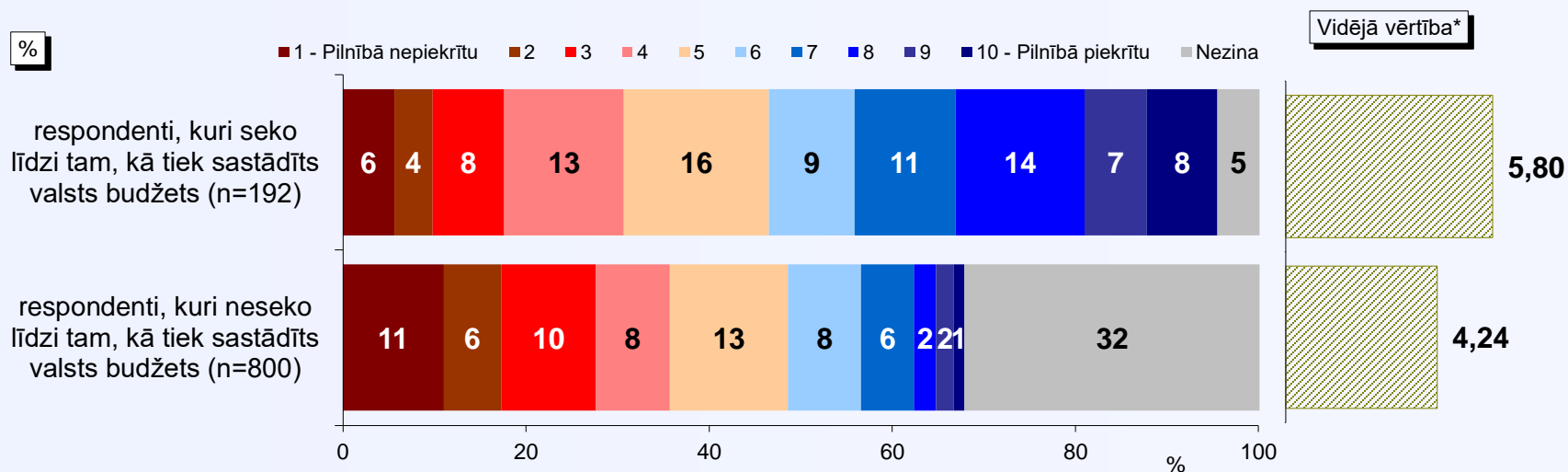
Fiskālās disciplīnas padome

2. Uzskati par valsts budžeta sastādīšanas aspektiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”: **Publiski pieejamā informācija ir pietiekama, lai novērtētu, kā tiek sastādīts valsts budžets**”

Atbildes atkarībā no tā, vai seko līdzī tam, kā tiek sastādīts valsts budžets

Bāze: visi respondenti

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

3. Uzskati par budžeta veidošanas mērķiem

“Ja Jūs būtu politisko lēmumu pieņēmējs, kādi būtu Jūsu mērķi budžeta veidošanā?”

Bāze: visi respondenti, n=1008

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst: "uzlabot veselības aizsardzību" (minēts 2 reizi); "atbalsts attāliem lauku apvidiem" (minēts 1 reizi); "atbalsts mazajiem uzņēmumiem" (minēts 1 reizi); "atbalsts uzņēmējdarbībai" (minēts 1 reizi); "attīstīt tirdzniecību un eksportu" (minēts 1 reizi); "deputātu algu samazināšana līdz minimālās algas līmenim" (minēts 1 reizi); "izglītības kvalitātes uzlabošana" (minēts 1 reizi); "krievu valoda kā otra valoda" (minēts 1 reizi); "mazināt iedzīvotāju aizbraukšanu" (minēts 1 reizi); "nodokļu sistēmas nemainīšana" (minēts 1 reizi); "piešķirt pilsonību visiem iedzīvotājiem" (minēts 1 reizi); "zinātnes attīstība" (minēts 1 reizi).

4. Pozitīvi vērtējamās lietas budžeta pieņemšanā

“Domājot par valsts budžeta pieņemšanu pēdējo gadu laikā, kādus aspektus Jūs vērtējat vispozitīvāk?”

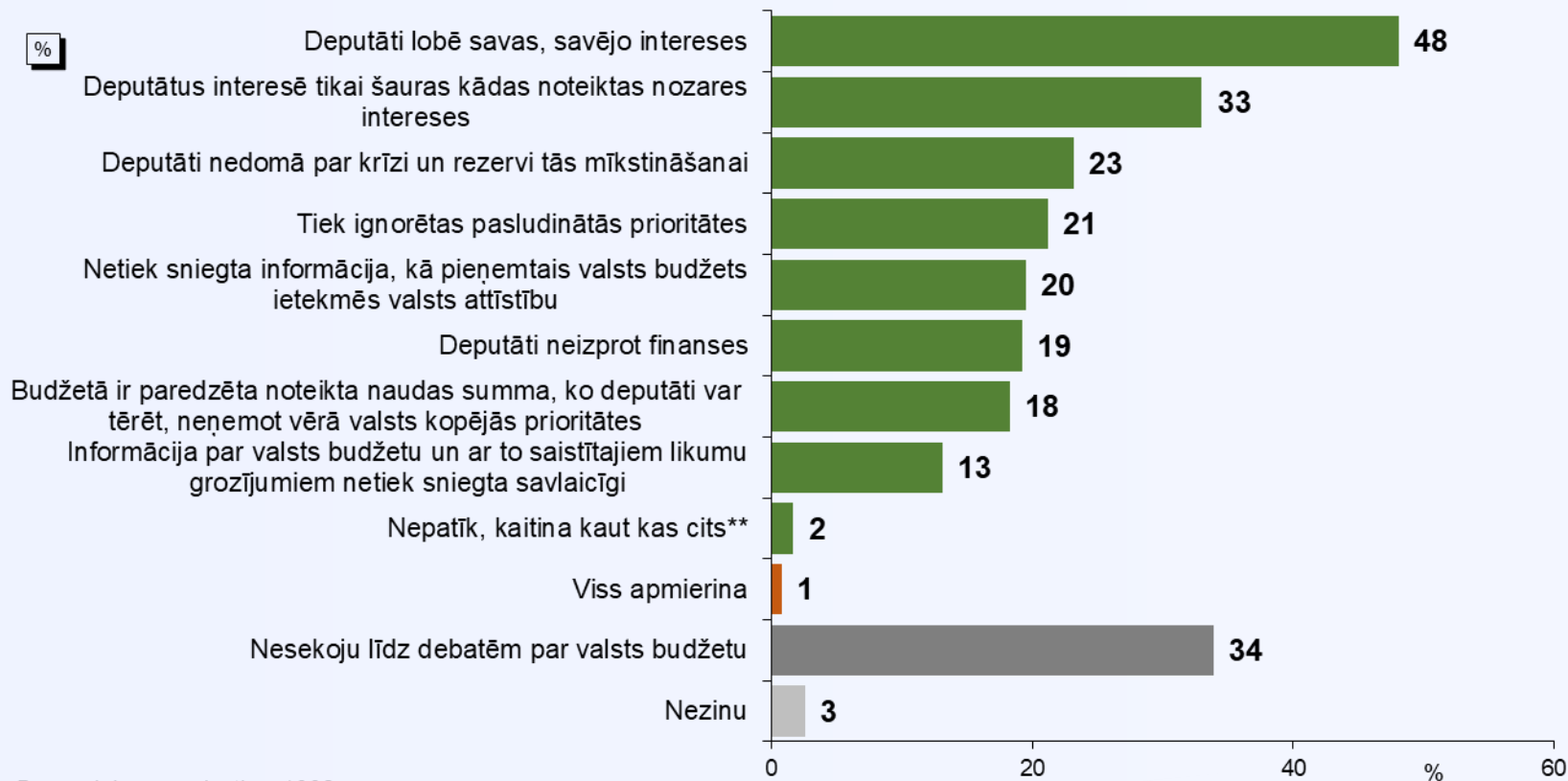

Bāze: visi respondenti, n=1008

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

5. Negatīvi vērtējamās lietas debatēs par budžetu

“Kas Jums visvairāk nepatīk, kaitina, kad Saeimas deputāti debatē par valsts budžetu?”

Bāze: visi respondenti, n=1008

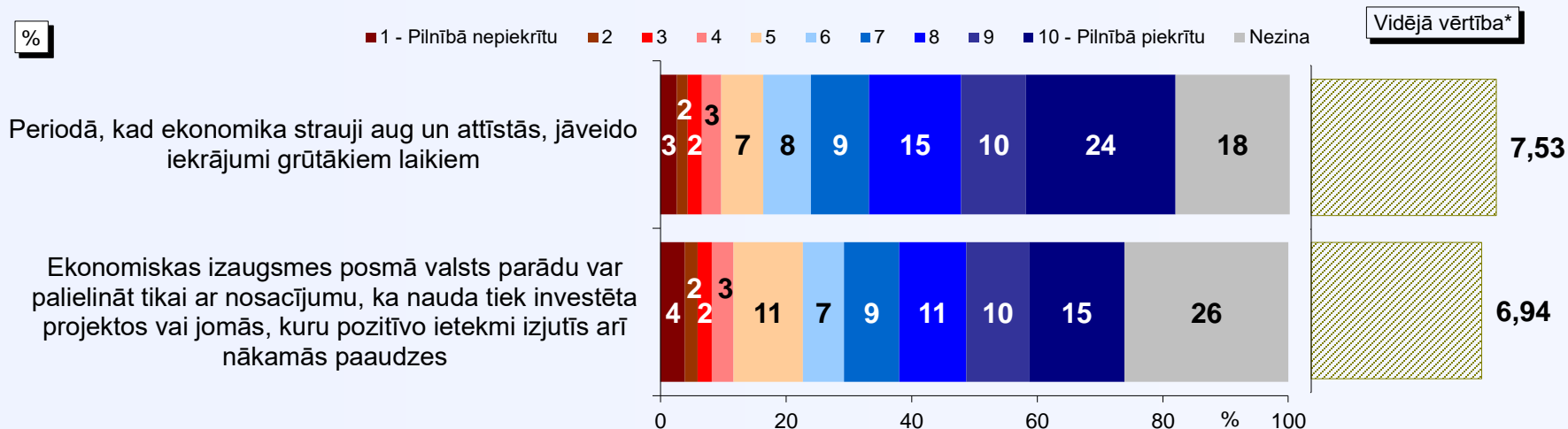
*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

Kategorijā "Nepatīk, kaitina kaut kas cits" ietilpst: "domstarpības, strīdi savā starpā" (minēts 3 reizes); "daudz sola, maz dara" (minēts 2 reizes); "agresija attieksmē pret bijušajām PSRS valstīm" (minēts 1 reizi); "Brigmaņa pieprasījumu komisija" (minēts 1 reizi); "deputātu daiļrunība" (minēts 1 reizi); "meli" (minēts 1 reizi); "nekompetenti, pārstāv ES un ASV intereses" (minēts 1 reizi); "nepatīk, ka guļ, pusaizmiguši lem" (minēts 1 reizi); "nezina, kā dzīvo nabagie cilvēki" (minēts 1 reizi); "politiķu attieksme pret iedzīvotājiem, augstprātība" (minēts 1 reizi); "sola neiespējamo" (minēts 1 reizi); "tukša plāpāšana, necieņa vienam pret otru, tautas necieņa" (minēts 1 reizi); "vienaldzība pret cilvēku likteņiem" (minēts 1 reizi); "visam nav naudas, bet paši sev paceļ algas" (minēts 1 reizi).

6. Uzskati par valsts iekrājumiem un parādiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”.”

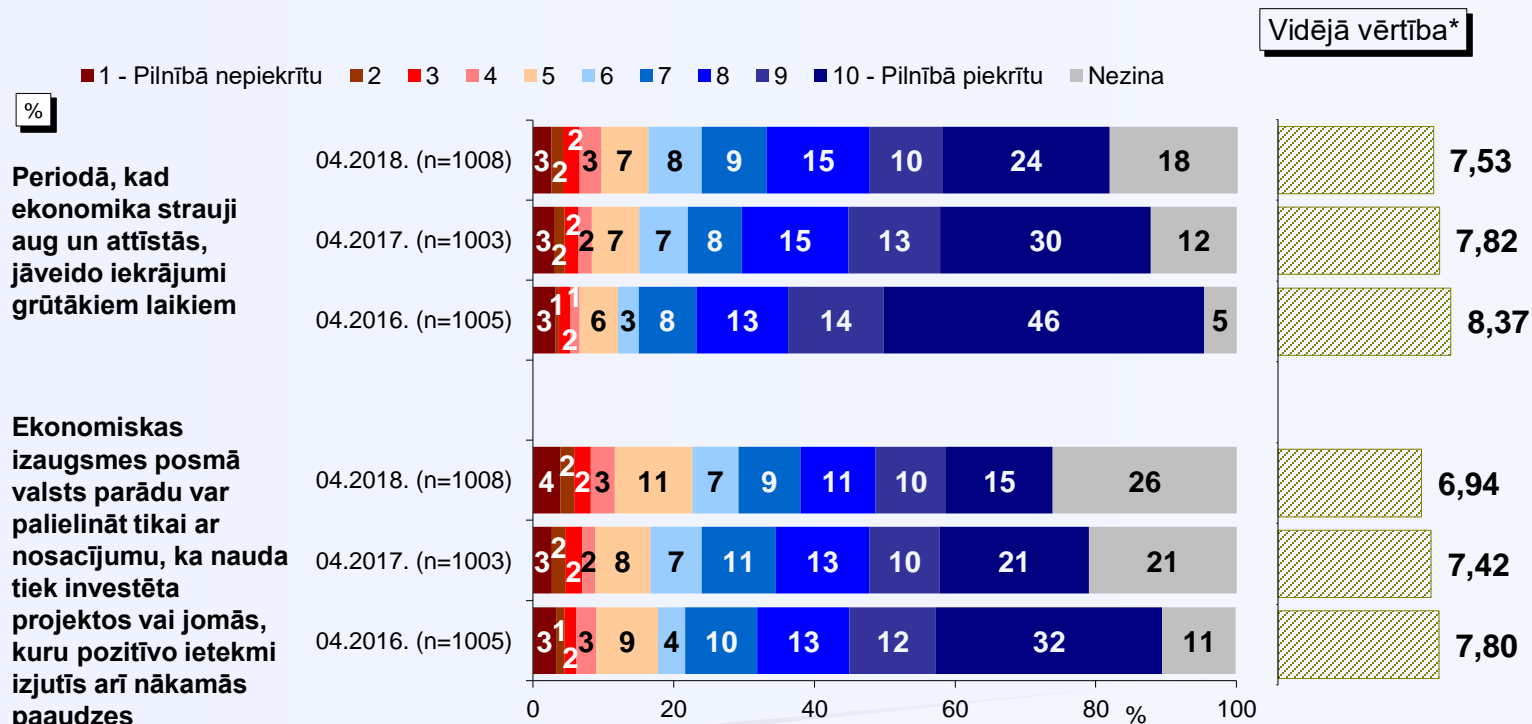
Bāze: visi respondenti, n=1008

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

6. Uzskati par valsts iekrājumiem un parādiem

“Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat šādiem apgalvojumiem? Atbildi sniedziet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē “pilnībā nepiekrītu”, bet 10 – “pilnībā piekrītu”.”

2016., 2017. un 2018.gada aptauju datu salīdzinājums

Bāzes: visi respondenti

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri sniedza konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "nezina" minēšanas biežums).

7. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta izdevumus, kuras četras pozīcijas nevajadzētu skart?”

Bāze: visi respondenti, n=1008

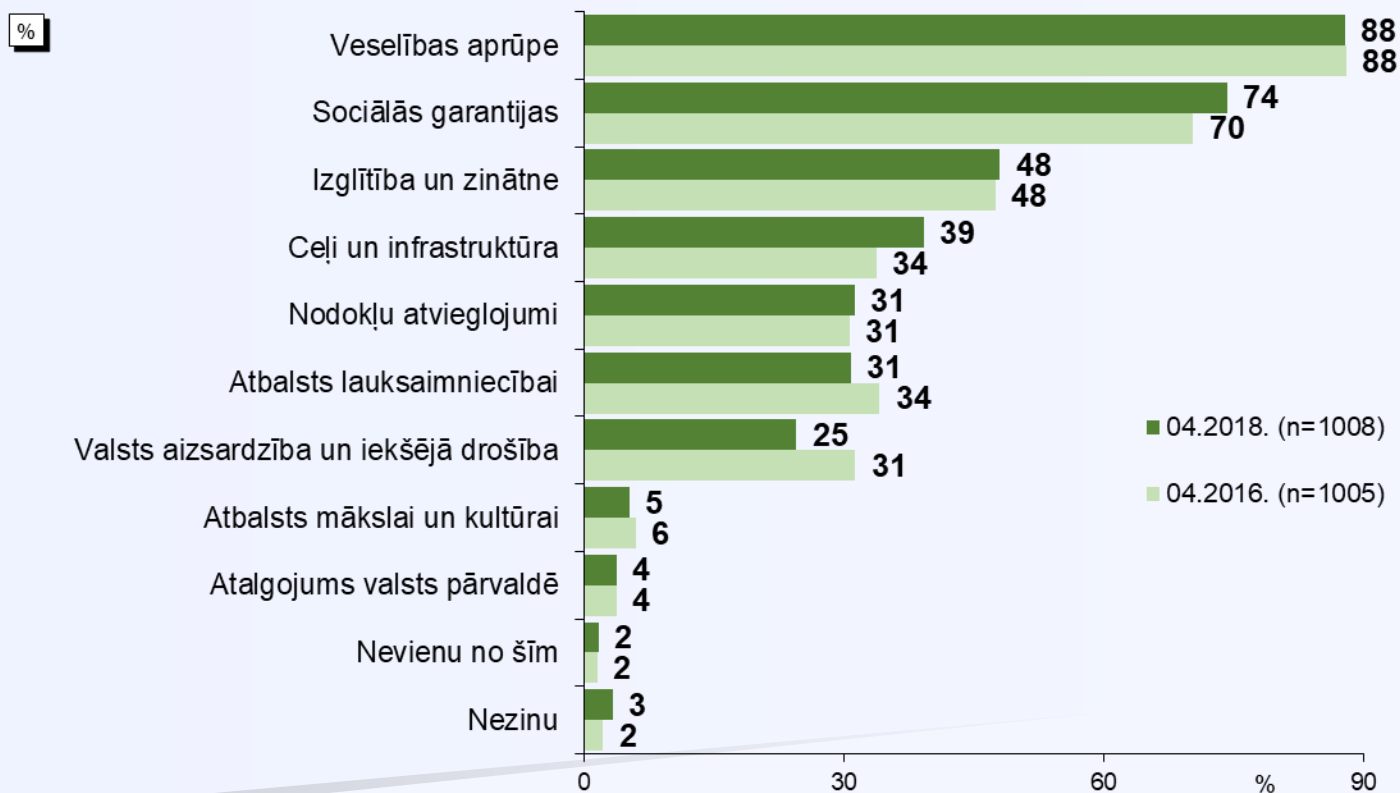
*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

7. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta izdevumus, kuras četras pozīcijas nevajadzētu skart?”

2016. un 2018.gada aptauju datu salīdzinājums

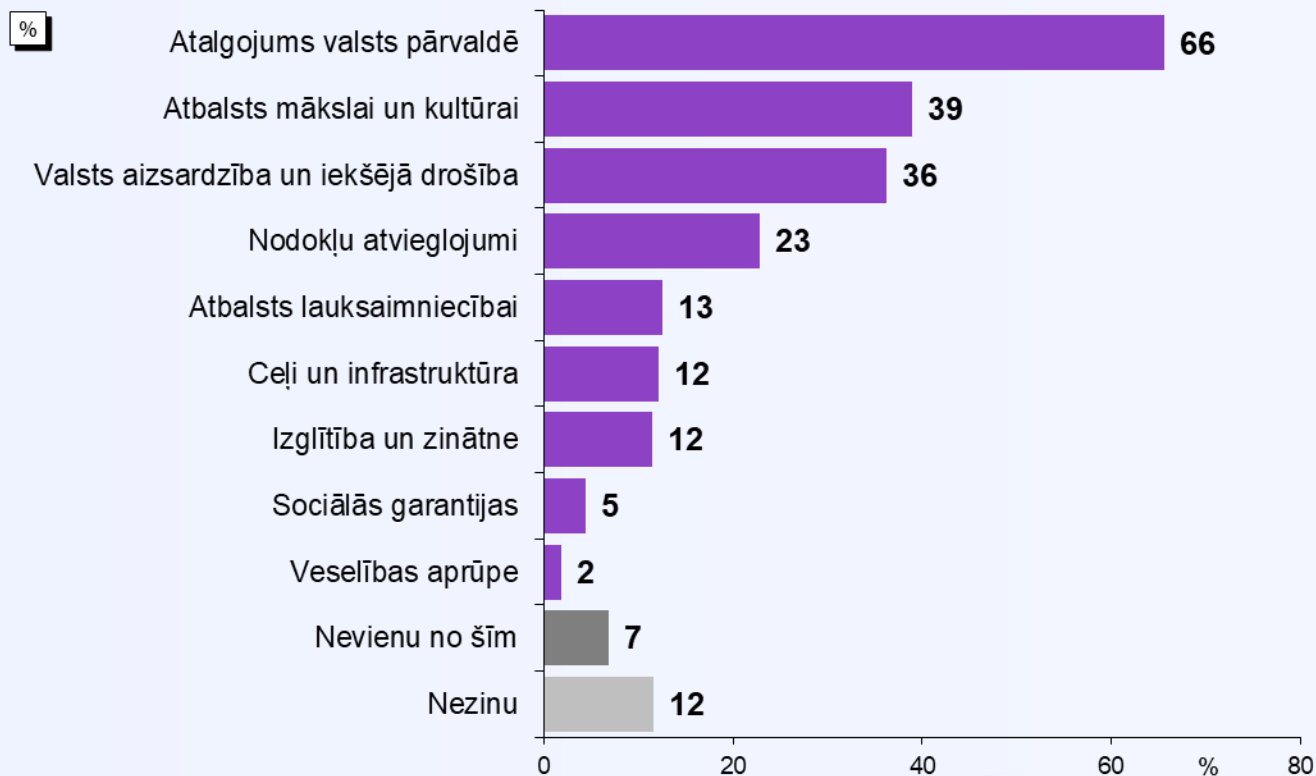
Bāzes: visi respondenti

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

7. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta izdevumus, kuras četras pozīcijas jāizvērtē pirmās?”

Bāze: visi respondenti, n=1008

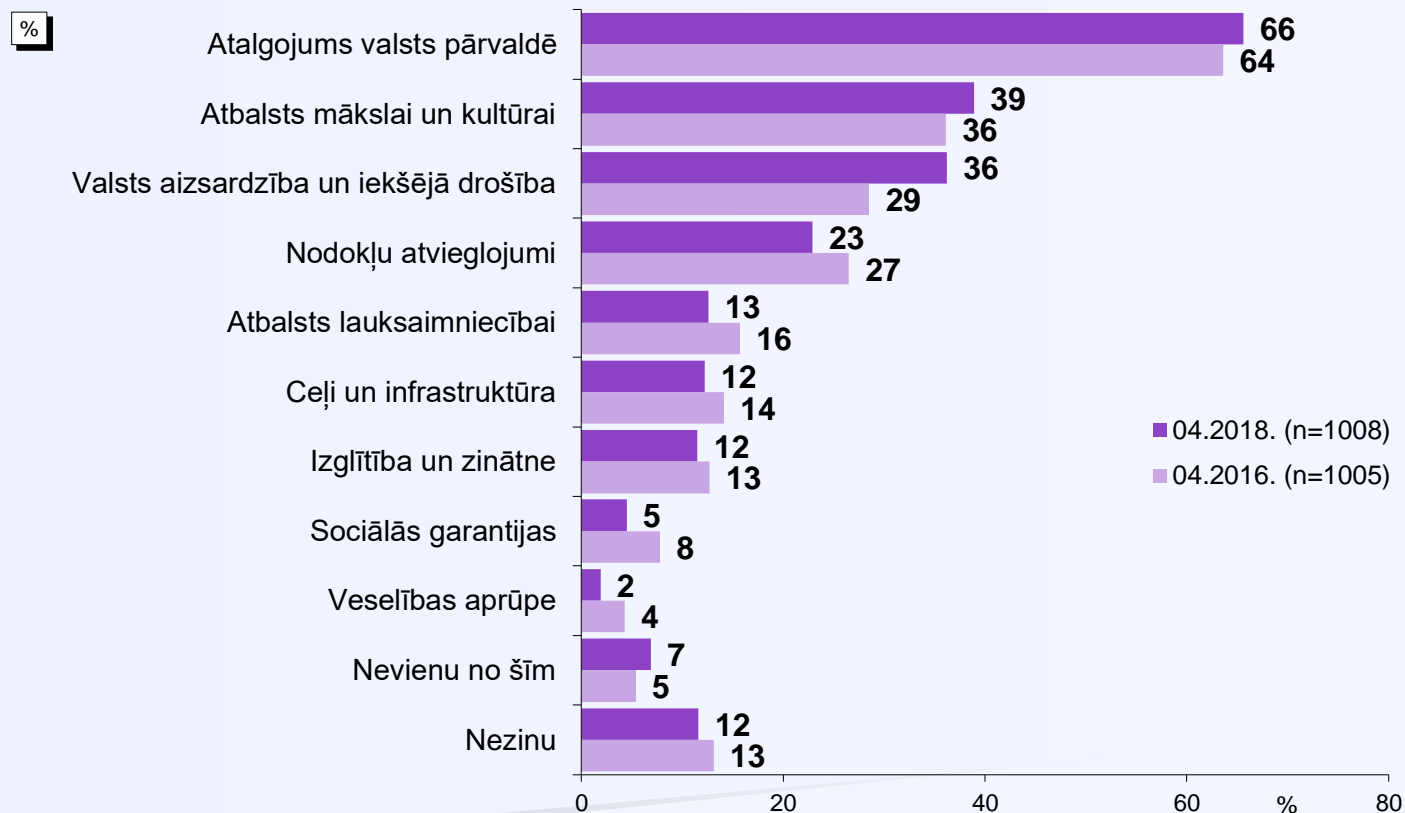
*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

7. Uzskati par valsts izdevumu samazināšanu

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta izdevumus, kuras četras pozīcijas jāizvērtē pirmās?”

2016. un 2018.gada aptauju datu salīdzinājums

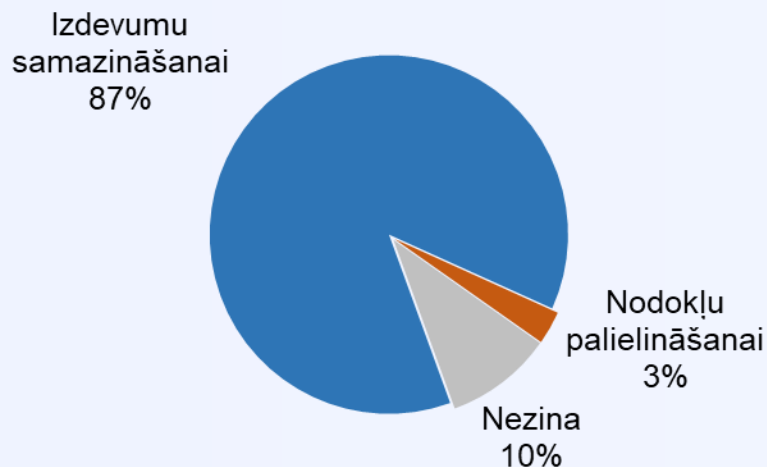
Bāzes: visi respondenti

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

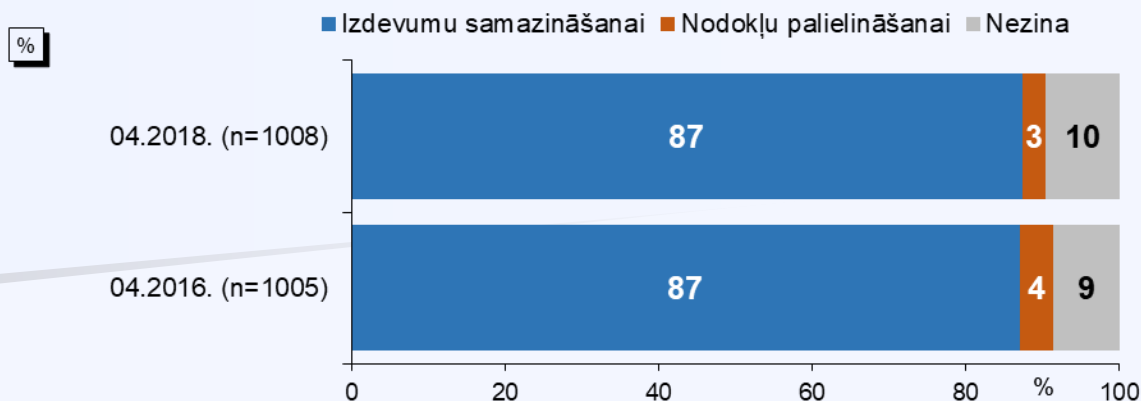
8. Uzskati par budžeta deficīta samazināšanas variantiem

“Gadījumā, ja ir nepieciešams samazināt budžeta deficītu, kuram no minētajiem variantiem jādod priekšroka?”

Bāze: visi respondenti, n=1008

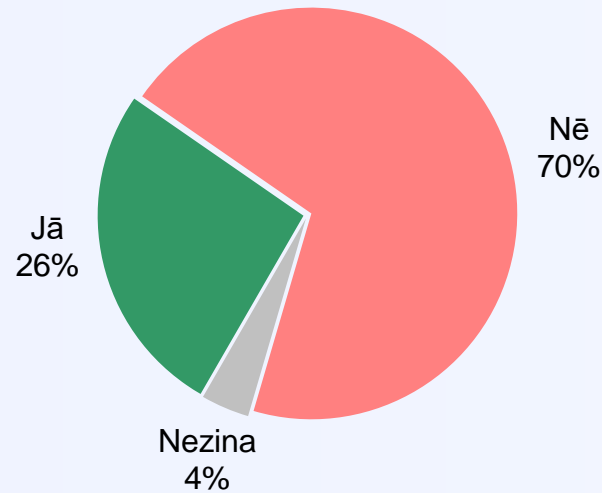
2016. un 2018.gada aptauju datu salīdzinājums

Bāzes: visi respondenti

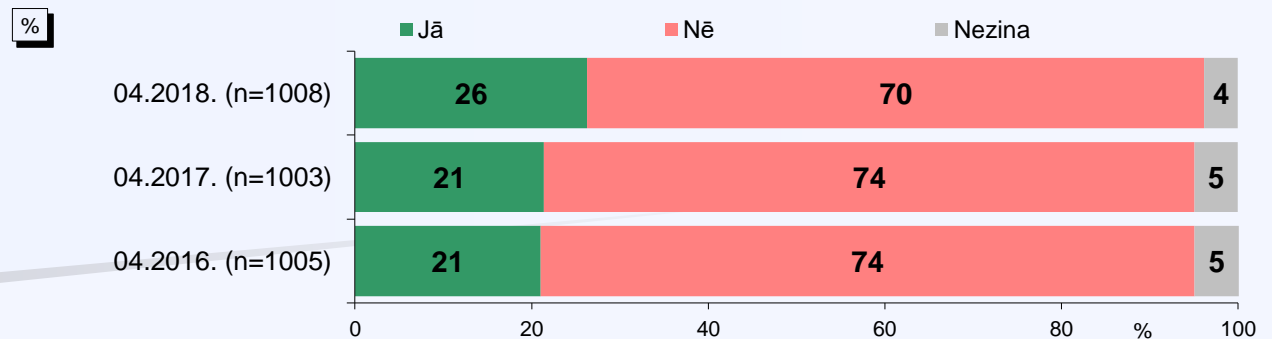
9. Informētība par Fiskālās disciplīnas padomi

“Vai Jūs esat dzirdējis/usi par Fiskālās disciplīnas padomi?”

Bāze: visi respondenti, n=1008

2016., 2017. un 2018.gada aptauju datu salīdzinājums

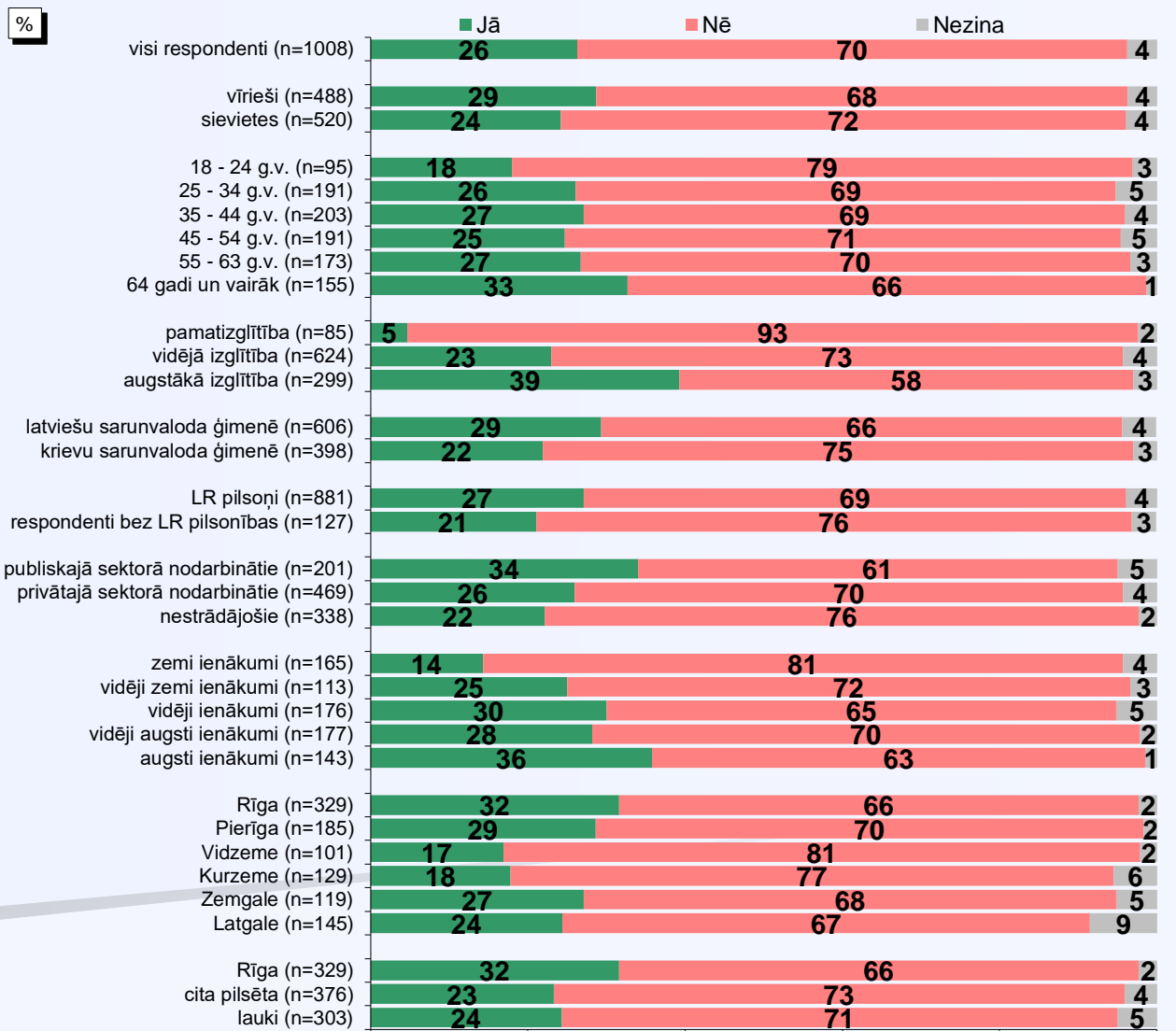

Bāzes: visi respondenti

9. Informētība par Fiskālās disciplīnas padomi

“Vai Jūs esat dzirdējis/usi par Fiskālās disciplīnas padomi?”

Sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

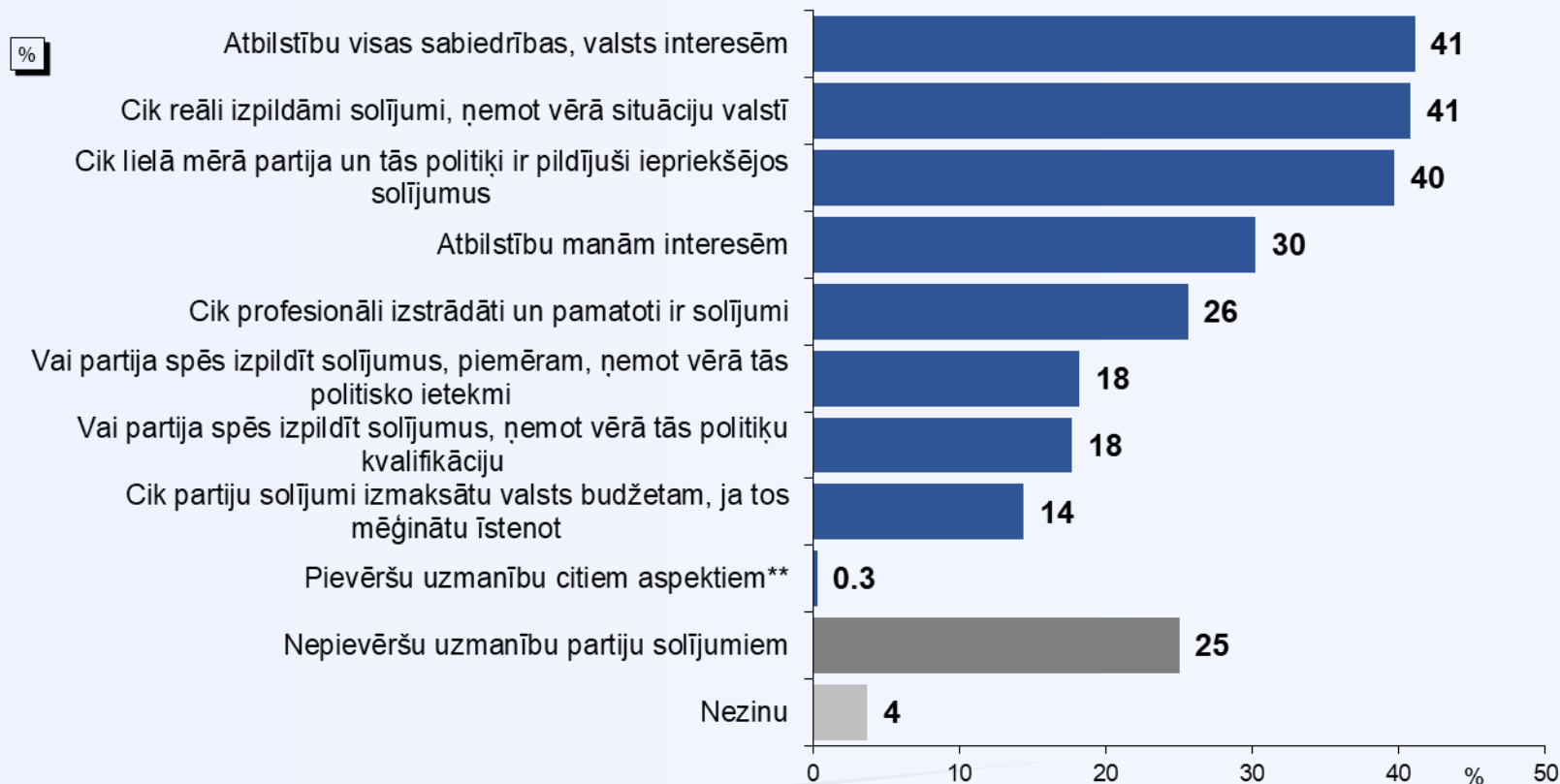

Bāzes: visi respondenti

10. Svarīgākie aspekti partiju solījumos

“Kad Jūs izvērtējat partiju solījumus, kuri 4 aspekti no šajā kartītē minētajiem Jums šķiet vissvarīgākie, kam Jūs vienmēr pievēršat uzmanību?”

Bāze: visi respondenti, n=1008

*Tā kā katrs respondents varēja atzīmēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

Kategorijā "Pievēršu uzmanību citiem aspektiem" ietilpst: "aktuālo jautājumu risinājumu veids" (minēts 1 reizi); "stabilitāti valstī" (minēts 1 reizi); "vai partijā ir cilvēki, kuri rīkojušies prettiesiski" (minēts 1 reizi).

Pētījumu centrs SKDS

Baznīcas iela 32, Rīga, LV 1010

Tel: 67 312 876

www.skds.lv

Fiskālās disciplīnas
padome

